

Nacional Populatiebeheersingsplan Straatdieren Aruba

SOLUCION STRATEGICO PA PROBLEMATICA DI CACHO RIBA CAYA

November 2021

MINISTERIO
Transporte, Integridad, Naturalesa
y Asuntonan di Adulto Mayor

Gobierno di Aruba
L.G Smith Blvd. 76
Oranjestad, Aruba
Tel. (297) 528 4900

VOORWOORD

Het ministerie van Transport, Integriteit, Natuur en Ouderenzaken streeft om het welzijn van dieren op Aruba te bevorderen door onder andere de samenleving van het belang van hun rol en verantwoordelijkheid hierin bewust te maken. Immers, Aruba mester di nos tur! De mate waarin elke burger zijn of haar bijdrage levert zal de mate van realiseerbaarheid van de doelen ook doen toenemen.

In het kader hiervan zal in de periode van 2021-2025 het nationaal plan ter bestrijding van de straathondenproblematiek voortgezet worden.

Het welzijn van dieren is sterk verweven in de natuur en naast het willen garanderen van het welzijn en co-existentie van dieren zijn er uiteraard uitdagingen die we met moed en daadkracht moeten aanpakken. Dit kan uiteraard slechts als er samen wordt gewerkt en de daarvoor nodige middelen beschikbaar worden gesteld. Een van deze uitdagingen is de grote straathondenproblematiek. De straathondenproblematiek heeft niet overnacht plaatsgevonden. Het is door de jaren heen uitgegroeid tot een nationaal probleem die aangepakt moest worden. Enerzijds is het een gevolg van het onverantwoord gedrag van de hondeneigenaar tegenover zijn hond. Anderzijds blijkt, dat de oplossing voor de straathondenproblematiek veel complexer is dan over het algemeen gedacht en verwacht. Daarnaast heeft het niet alleen impact op de dieren en de samenleving maar ook op onze toeristische sector daar de honden ook op onze stranden loslopen. Bovendien zal het negeren van deze uitdagingen Aruba internationaal in een negatief licht plaatsen. Kortom, er zijn vele zwaarwegende en legitieme redenen om ministeriële inspanning en inzet voor het oplossen van deze problematiek. In opdracht van de Minister-President is in maart 2019 een plan opgesteld dat een duurzame oplossing biedt voor dit probleem. Bij analyse van het probleem is naar voren gekomen dat een multidisciplinaire aanpak vanuit verschillende ministeries noodzakelijk is om dit chronisch probleem op te lossen. In het kader hiervan is het Nationaal Plan Hondenpopulatiebeheer opgesteld door Irene Croes, dierenarts in Landsdienst, waarbij ook aandacht is besteed aan de zwerv- en/of verwilderde kattenpopulatie (als bijlage aangehecht).

In 2021, twee jaren later, zijn al verschillende subdoelen binnen het plan behaald, maar we zijn er nog niet. Reden waarom het plan is bijgewerkt en gepresenteerd wordt in de vorm van een Nationaal Populatiebeheersingsplan Straatdieren Aruba (NSPA). Onderhavig document dient als vervolg document op het Nationaal Plan Hondenpopulatiebeheer. Het biedt een overzicht van de status van voornoemd plan, de verdere uitvoering en de benodigde financiële middelen en samenwerking. Tevens zal dit document aangeboden worden aan de Ministerraad en de Staten voor verbintenis van samenwerking.

Alleen samen kunnen we oplossing bieden aan de uitdagingen en onze dieren een beter welzijn garanderen. Ik reken op U!

Ursell Arends, November 2021

INHOUDSOPGAVE

1.	Inleiding	1
2.	Het Nationaal Plan Hondenpopulatiebeheer (beknopt)	3
3.	Stand van zaken, evaluatie en voortgang	4
3.1	Stand van zaken	5
3.2	Evaluatie	6
3.3	Voortgang NPSA	7
4.	Kostenspecificatie NPSA	9

1. INLEIDING

Zoals in tal van landen bestaat er ook in Aruba een probleem van een overschot aan ongewenste huisdieren. Dit probleem is vooral zichtbaar bij honden en katten. Dit brengt met zich mee dat een grote populatie loslopende dieren (honden en katten) zich op straat bevindt, waardoor overlast wordt veroorzaakt. Uit de pilot census 2019 is naar voren gekomen dat overlast door straathonden op nummer 2 behoort van de 'top 5 overlast'.

In veel landen heeft deze problematiek een politieke, socio-economische en religieuze impact. Daarbovenop heeft het een impact op het milieu. Deze problematiek dient landelijk, structureel en integraal aangepakt te worden, met als doel de op straat loslopende hondenpopulatie en het aantal afgedankte ongewenste huisdieren die door de overheid worden geëuthanaseerd te minimaliseren.

Om deze problematiek integraal aan te pakken dient dit multidisciplinair te worden gedaan waarbij zowel de overheid, hondeneigenaar, hondenfokkers, dierenstichtingen, dierenartsen en ook de bevolking van Aruba deel van uitmaken. De overheid heeft hierdoor in 2019 een plan laten opstellen. Dit is door dierenarts Irene Croes gedaan samen met een extern consulent van het bureau van de Minister van Volksgezondheid. Rekening houdend met vergaderingen als leden van het petit comité en ook met aanpassingen door het bureau van de Minister van Volksgezondheid is dit plan vervolgens door de Minister van Justitie aangeboden aan de Raad van Ministers en door het petit comité gepresenteerd voor verdere goedkeuring en uitvoering. Er is door kabinet Wever-Croes I een multidisciplinair actiecomité per MB ingesteld dat de acties t.b.v. dit Nationaal Plan moest overzien¹. Dit comité zal op korte termijn worden vervangen door een dierenwelzijnscommissie die vanuit mijn ministerie zal worden ingesteld en die de verdere uitvoering van het Nationaal Plan zal overzien.

¹ Nationaal Plan voor de hondenpopulatiebeheer 2019 pag. 7-8

Zoals eerder gesteld is de straatdierenproblematiek in Aruba voor een groot deel een gevolg van onverantwoord gedrag van de mens tegenover zijn hond(en) en/of kat(ten) zijnde zijn huisdier(en). Veel huisdiereigenaren die hun huisdieren niet meer willen, konden gebruikmaken van een onbeheerde overheidsfaciliteit die al wel een halve eeuw bestond. Hier konden ongewenste huisdieren achtergelaten worden die dan door het personeel van de Veterinaire Dienst werden geëuthanaseerd. In de volksmond had het een zeer negatieve connotatie gekregen namelijk: het afmaakhok of the kill cage.

Dit was geen oplossing maar een noodzakelijk kwaad in een situatie waarin het aantal ongewenste huisdieren zo hoog was en feitelijk nog steeds is, dat de adoptiecapaciteit van dierenasielen niet toereikend was of is. Het is een taak die niemand leuk vindt, en die zelfs voor weerstand en hoge emoties binnen de samenleving zorgt, maar die wel noodzakelijk is.

In juli 2020 is deze plek omgebouwd in een beheerde Centro di Control di Cacho, maar de negatieve connotatie is gebleven.

Er is in Aruba sinds 2015 een herziene Hondenverordening van kracht die de mogelijkheid biedt om de op straat lopende honden aan te pakken. De handhaving en naleving van de Hondenverordening valt onder de Minister van Justitie en is in handen van het bevoegd gezag (de ambtenaren van politie alsmede de buitengewone agenten van politie, voor zover deze daartoe zijn aangesteld). In de praktijk betekent het dat de hondenproblematiek niet hoog op de prioriteitenlijst staat en de overlast van straathonden blijft, waardoor het bereiken van een duurzame oplossing het streven is geworden.

Behalve een multidisciplinaire aanpak wordt tegelijkertijd gestreefd naar verbetering van het dierenwelzijn in Aruba. Dierenwelzijn betekent de fysieke en mentale staat van een dier in relatie tot de condities waarin het dier leeft en ook doodgaat. Een dier ervaart goed welzijn als het dier gezond, comfortabel, goed gevoed, veilig, en niet onder onaangename situaties lijdt zoals pijn, angst en nood, en tevens in staat is om gedragingen te kunnen tonen die belangrijk zijn voor zijn fysieke en mentale staat. Goed dierenwelzijn vereist preventie van ziekten en geschikte veterinaire zorg, huisvesting, verzorging en voeding, een stimulerende en veilige omgeving, humane behandeling en een humane manier van slachten of doden. Het dierenwelzijn wordt tevens gebaseerd op waardevolle principes die 5 essentiële vrijheden betreft².

2. HET NATIONAAL PLAN HONDENPOPULATIEBEHEER (BEKNOPT)

Zoals eerder aangegeven staat dit document in direct verband met het Nationaal Plan Hondenpopulatiebeheer. In dit hoofdstuk wordt volledigheidshalve een beknopte weergave van voornoemd plan gepresenteerd.

Het plan heeft de volgende doelstellingen:

1. Het verantwoordelijke hondeneigenaarschap promoten;
2. De gezondheid en het welzijn van de hondenpopulatie met een eigenaar te verbeteren en ook van de honden zonder eigenaar (straathonden);
3. Reductie van de dichtheid van het aantal straathonden;
4. Preventie van illegale handel en illegale import van honden.

Doordat de straathondenproblematiek een sociaal probleem betreft die een multi-stakeholder aanpak vereist om succesvol te kunnen zijn, worden de volgende stakeholders als verantwoordelijken en bevoegd gezag aangewezen:

De overheid inclusief de veterinaire autoriteit, de gemeenschap van dierenartsen, NGOs, de gemeenschap van *animal sheltering, fostering en rehoming*, wetgevers, leiders/ vertegenwoordigers van de lokale gemeenschap, de lokale gemeenschap (zowel hondeneigenaren als niet-eigenaren), de op gemeenschap gebaseerde organisaties (zijn wellicht ontstaan om andere kwesties aan te pakken [gezinsgezondheid en milieu] maar kunnen worden uitgebreid met relevant DPM³ materiaal), de academische gemeenschap met relevante ervaring, de leraren / professoren, de lokale media, en de internationale instanties met relevante verantwoordelijkheden (OIE, WHO en wereldwijde dierenartsen verenigingen).

Het Nationaal Plan Hondenpopulatiebeheer baseert haar strategie en aanpak op de aanbevelingen van het OIE (World Organization for Animal Health). Het OIE erkent overigens het belang om geen onnodig dierenleed te veroorzaken bij het uitvoeren van hondenpopulatiebeheerprogramma's. Het programma van de OIE, "Stray Dog Population Control"⁴, is in Aruba geïntroduceerd, echter, aangepast aan de Arubaanse situatie. Het door ICAM (International Companion Animal Management-coalition) opgestelde programma "Humane Dog Population Management"⁵ welk in oktober 2019 is gereviseerd, is als vervolmaking voor dit plan gebruikt.

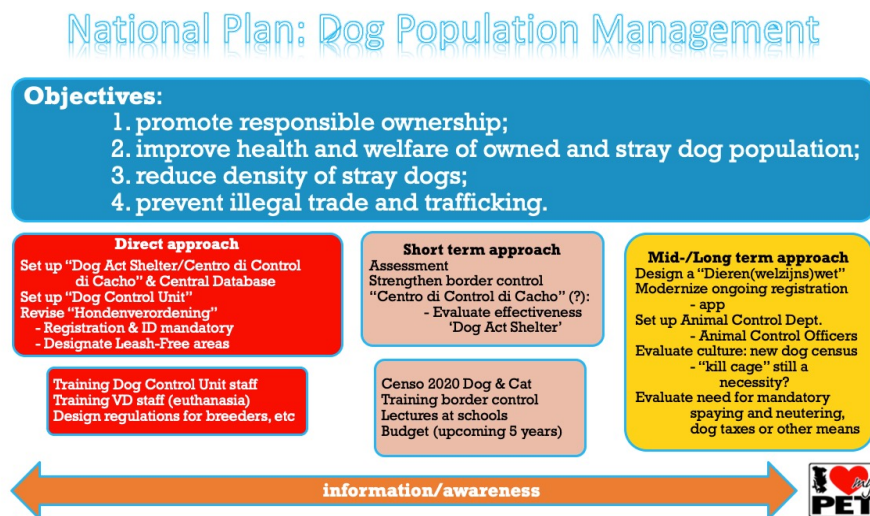
De door OIE en ICAM aanbevolen maatregelen ten behoeve van zulk programma worden in de aangehechte bijlage gemeld, en ook de te nemen maatregelen in Aruba.

3 DPM = Dog Population Management = hondenpopulatiebeheer

4 Online beschikbaar via www.oie.int

5 Online beschikbaar via www.icam-coalition.org

Het plan van aanpak van de te nemen maatregelen voor hondenpopulatiebeheer in Aruba betreft een directe aanpak, een aanpak op korte termijn en ook op middel-/lange termijn. Onderstaand figuur is een schematische weergave van het plan van aanpak uit het Nationaal Plan Hondenpopulatiebeheer⁶.

Figuur 1: schematische weergave van het Nationaal Plan van Aanpak Hondenpopulatiebeheer

De aanbevelingen betreffende de aanpak van de honden die op straat loslopen zijn in het algemeen gebaseerd op de hierboven genoemde overwegingen. Echter, bij de aanpak van de hondenpopulatie op straat zijn ook de volgende principes relevant:

1. De promotie van verantwoordelijke hondeneigenaarschap kan het aantal straathonden significant verminderen en ook de incidentie van zoönosen⁷.
2. De ecologie⁸ van de hond is gerelateerd aan mensenactiviteit. Dit betekent dat het controleren van de hondenpopulatie gepaard moet gaan met veranderingen in het gedrag van de mens om effectief te zijn.

3. STAND VAN ZAKEN, EVALUATIE EN VOORTGANG

Het Nationaal Plan Hondenpopulatiebeheer uit 2019 is recent geëvalueerd en officieel benoemd als het Nationaal Populatiebeheersingsplan voor Straatdieren Aruba 2021 (NPSA), omdat, zoals voornoemd, in het Nationaal Plan Hondenpopulatiebeheer niet alleen aandacht is besteed aan honden maar ook aan katten die ook in grote getallen op de straten in Aruba voorkomen. Sinds 2019 zijn er verschillende actiepunten en doelen gehaald en bereikt. Hierna volgen de stand van zaken, evaluatie en de voortgang.

⁶ Nationaal Plan voor de hondenpopulatiebeheer 2019 pag. 16

⁷ Zoönose is een ziekte overdraagbaar van het dier op de mens (en omgekeerd).

⁸ Ecologie = de wetenschap die zich richt op de wisselwerking tussen organismen en levensgemeenschappen en hun omgeving

3.1 STAND VAN ZAKEN

De situatie op Aruba ten aanzien van de straathondenproblematiek is ondanks de successen die zijn bereikt, nog altijd alarmerend. In de periode vóór maart 2019 is er door de overheid af en toe gericht op voorlichtingscampagnes ter stimulering van een verantwoord gedrag van de hondeneigenaar, terwijl de vele NGO's die ook bezig zijn op dit gebied, aan sterilisatiecampagnes en adoptiecampagnes doen, echter, ieder naar een eigen doel strevend. De Veterinaire Dienst voert haar taak van euthanasie van ongewenste huisdieren op humane wijze uit. Dit gebeurt onder vermijding van onnodige stress, pijnloos, snel en discreet door middel van een injectie met pentobarbital, in lijn met de aanbevelingen van American Humane Society. De huidige adoptiecijfers zijn relatief laag. Lage adoptiecijfers wijzen aan dat adoptie alleen, de grootschaligheid van deze problematiek niet kan opvangen. Sinds het opstellen van het Nationaal Plan Hondenpopulatiebeheer in maart 2019 is in algemeen belang getracht alle NGO's aan boord te krijgen voor het samen oplossen van deze problematiek. In april 2019 is een conceptdocument Nationaal Plan opgesteld waarin belangrijke door NGO's voorgebrachte punten ook zijn verwerkt. Het contact met stakeholders is onderhouden en verschillende presentaties zijn gegeven waarvoor ze allemaal zijn uitgenodigd. Sinds de presentatie van het Nationaal Plan Hondenpopulatiebeheer in juni 2019 is er met zeer beperkte middelen door de overheid wederom gericht op voorlichting en educatie. In augustus 2019 is een tekenwedstrijd voor basisschoolkinderen georganiseerd met als doel de geldende regels van de Hondenverordening weer in het licht te brengen. Het eerste wat bereikt moest worden was het in leven roepen van een bewaarplaats zoals omschreven in de Hondenverordening; een randvoorwaarde voor een succesvolle handhaving van de Hondenverordening. Dit was in 2015 bij de inwerkingtreding immers achterwege gelaten. Met zeer beperkte middelen is de kleine onbeheerde overheidsfaciliteit te Wayaca omgebouwd en daarvoor in de plaats een iets groter en beheerde hondenpopulatiebeheercentrum opgezet, het Centro di Control di Cacho. Samen met de inauguratie hiervan is een Facebook-pagina Stima Mi Mascota geopend om gratis verantwoordelijke huisdiereigenaarschap te promoveren, en waar ook honden worden geplaatst die bij het Centro di Control di Cacho zijn afgegeven waarvoor nieuwe verantwoordelijke baasjes worden gezocht. Ondanks de financiële uitdagingen van de pandemie is het actiecomité doorgegaan en is ook een hondencontrole-eenheid geïntroduceerd, de Dog Control Unit, in lijn met de Memorie van Toelichting van de Hondenverordening⁹ waar verschillende overheidsdiensten voor opgeroepen kunnen worden. De tekenwedstrijden met als doel voorlichting t.b.v. verantwoordelijke huisdiereigenaarschap zijn ook jaarlijks gecontinueerd

⁹ Op Aruba zijn er vele honden, die weliswaar iemand toebehoren, doch die vrij rondlopen. Niet alleen belaaft een deel van deze honden wandelaars en fietsers, maar zij vormen dagelijks ook een gevaar voor de verkeersveiligheid, doordat zij zich ongecontroleerd op de openbare weg bevinden. Onder de huidige omstandigheden, waarin er sprake is van zeer druk verkeer op vele wegen, is het ongewenst dat deze honden zich daar vrijelijk kunnen bewegen. Daarom wordt in het voorstel bepaald dat houders van honden afdoende maatregelen moeten nemen, zodat deze honden geen vrije en ongecontroleerde toegang meer hebben tot de openbare wegen. Honden, die zich desondanks op de openbare weg bevinden, kunnen worden gevangen en in bewaring genomen.

waarbij de leeftijdsgroep is uitgebreid om ook kinderen te kunnen bereiken die een kleuterschool bezoeken middels kleurplaatjes.

Samenvattend, de acties, voor wat betreft de directe aanpak die door het actiecomité met zeer beperkte middelen zijn voltooid, zijn:

- ✓ Het ombouwen van het onbeheerde afmaakhok voor het opzetten van een beheerde Centro di Control di Cacho (CCC) die op 1 juli 2020 is geïnaugureerd;
- ✓ Het opzetten van een multidisciplinaire Dog Control Unit (DCU) met een van de ene naar de andere dienst overgedragen bestelauto speciaal voor dit doel kenmerkend gemaakt die samen in april 2021 zijn geïntroduceerd, plus is er sinds aanvang van de werkzaamheden als DCU een basistraining verzorgd "omgaan met en vangen van honden" voor het DCU-personeel;
- ✓ Adviezen omtrent aanpassing en/of invullingen van en/of aan de Hondenverordeningen zijn opgesteld en in handen van DWJZ gesteld (ook adviezen die oorspronkelijk waren opgenomen in de aanpak op middel-/lange termijn);
- ✓ Er is aangevangen met een informatie- en voorlichtingscampagne met de vaste "I ❤️ MyPet" logo die een continu karakter diende te hebben; de voorlichtingscampagne vond plaats middels jaarlijks terugkerende teken- en kleurwedstrijden voor kinderen tot en met de zesde klas betreffende de Hondenverordening en liefde voor huisdieren;
- ✓ De informatiecampagne vond verder vooral ook plaats via de FB-pagina Stima Mi Mascota die ook sinds 1 juli 2020 is geactiveerd;
- ✓ Vóór de pandemie is ook aangevangen met lezingen op scholen; een punt die was opgenomen in de korte termijn aanpak.

3.2 EVALUATIE

De verscheidenheid van combinatie van factoren binnen dit problematiek heeft ervoor gezorgd dat, vanwege de grootschaligheid, deze problematiek nog niet is opgelost en er niet samen naar een gemeenschappelijk doel is gewerkt. Een gevolg hiervan is dat er veel negatieve publiciteit hieromtrent is ontstaan.

NGO's zijn niet op één lijn en er kan momenteel niet gesproken worden van een collectief gedragen visie en aanpak. Ondanks de verschillende pogingen om tot reële samenwerking te komen en de betrokkenheid van alle partners te stimuleren, dient er gesteld te worden dat er meer inspanning noodzakelijk is om daadwerkelijk alle neuzen op één kant te laten wijzen.

Daarnaast is de mate van urgentie om tot een duurzame oplossing te komen dermate gestegen door de overlast in de toeristische gebieden. Van hotel en restaurant supervisors wordt er hard aan de bel getrokken aangezien de loslopende honden in deze gebieden soms ook agressief gedrag vertonen. Dit heeft niet alleen een impact op de toeristen maar het maakt het voor vele restaurants en hotels tot een onwerkbaar en onbeheersbare situatie.

Bij het uitvoeren van de eerste fase van het plan was een tekort aan (bevoegd) mankracht met name op het gebied van toezicht en controle een belangrijk knelpunt. Zelfs met de introductie van de Dog Control Unit is dit niet verholpen, omdat niet alle overheidsdiensten even makkelijk wilden bijdragen voor een langere duur. In de ministerraad is reeds een beroep gedaan op personeel van andere ministeries ter verstrekking van de Dog Control Unit en de bereidheid vanuit de ministerraad is vastgelegd.

Tot slot dient die rol van de veterinaire dienst te worden overwogen en concreet te worden uitgezet, onder andere omdat ze euthanasie alleen op maandagen, woensdagen en vrijdag uitvoeren bij het CCC terwijl dit soms ook op andere dagen dient te geschieden.

Alle bovengenoemde evaluatiepunten zijn meegenomen in de voortgang van het plan van aanpak van het Nationaal Populatiebeheersingsplan Straatdieren Aruba.

3.3 VOORTGANG NPSA

Door de mate van urgentie en in het kader van continuïteit en het streven naar het komen tot duurzame oplossingen leiden deze voornoemde punten tot verschillende acties die in de komende periode dienen plaats te vinden. Hierna volgt een overzicht van deze acties.

Het actiecomité zal binnenkort worden vervangen door een dierenwelzijnscommissie die vanuit de ministerie Transport, Integriteit, Natuur en Ouderenzaken wordt ingesteld en die voor dit kabinet belast is met het continueren van de acties t.b.v. het NPSA.

De dierenwelzijnscommissie zal de acties die waren gepland voor een directe aanpak en die niet konden worden voltooid alsnog afronden.

De prioriteiten op dit moment zijn:

- » Het opzetten van een centraal databestand.
- » De overheid dient bij het opzetten hiervan te investeren in o.a. de nodige materialen (o.a. chipreaders, microchips, computer) en ook in het personeel (uitleg gebruik van databestand aan o.a. beheerder Centro di Control di Cacho, douane en Dog Control Unit personeel).
- » De nodige wijzigingen in de huidige Hondenverordening dienen tegelijkertijd te worden aangebracht.
- » De eventuele aanpassing aan de Hondenverordening zal met de nodige duidelijke voorlichting naar het publiek toe worden gepresenteerd.

Tevens zal de commissie ook een aanzet doen om op korte, middel- en lange termijn de volgende cruciale stappen van de aanpak te realiseren:

- Microchips en microchip-readers aanschaffen t.b.v. de nodige identificatie en registratie van honden;
- Training verzorgen waarbij certificering wordt afgegeven voor het uitvoeren van euthanasie aan de ambtenaren die dit ondankbare werk al doen;
- Een informatie- en voorlichtingscampagne starten die continu dient te zijn;
- Schoolmateriaal verzorgen met als onderwerp/thema dierenwelzijn en verzorging van huisdieren - in het bijzonder honden - dat getoetst zal worden om vervolgens te laten opnemen als lesmateriaal in het Arubaans onderwijssysteem;
- Een hondenpark inrichten waar men zich aan bepaalde regels moet houden (bijvoorbeeld het oprapen van de ontlasting van de hond en dit deponeren in de voor dit doel aan te brengen afvalcontainers) om invulling te geven aan art.4 lid 2 van de Hondenverordening;
- Een hondencensus organiseren en laten analyseren;
- Een Centro di Control di Pushi opzetten of een grotere Centro di Control di Animal waarin zowel honden als katten kunnen worden opgevangen.

In onderstaand figuur is er schematisch het aangepaste plan van aanpak weergegeven.

Figuur 2: NPSA

4. KOSTENSPECIFICATIE NPSA

Alhoewel het actiecomité in de afgelopen periode verschillende acties heeft kunnen doorvoeren met zeer beperkte middelen, is het voor de voortgang van het plan financiële middelen de belangrijkste randvoorwaarde. In het kader van het NSPA en ten aanzien van de straathondenproblematiek dienen er financiële middelen beschikbaar gesteld te worden.

Onderstaand tabel is een weergave van de kostenspecificatie voor het opzetten van het nationaal hondenregister systeem inclusief chipping campagne alsmede voor de aanschaf van materiaal voor de DCU (Dog Control Unit) nodig voor het omgaan met problematische en/of agressieve honden.

OMSCHRIJVING	BEDRAG
Ontwerp en onderhoud van het centraal databestand	AWG 170,000.00
10,000 microchips ter identificatie van honden die in het centraal databestand zullen worden geregistreerd	AWG 61,000.00
Aanschaf van universele microchip readers	AWG 4,000.00
Diverse benodigde materiaal voor de DCU	AWG 10,000.00
Voorlichtingscampagne microchipping huisdieren	AWG 55,000.00
TOTAAL:	AWG 300,000.00

